

נאמר של נייר

העברית המצחיקה של אטינגר * הדפיקות של קושינסקי * הרדירות של יעל דיין * עיתון העילית

תולעי תרבות

מעפורת

ברשימה הדיסקונטאים, שראתה אור במדור זה לפני שבועיים, ועסקה באירי גון הנפל של מר משה אטור ומרעיו, תאומיה המיכתבים למערכת בלפור ורח"צ צל חקק, צויין כי האירגון המתכנה קל"ע הוקדש לזכר אביו של אטור, דויד אטינגר. מסתבר ששמו של אטינגר לא ידוע לשוחרי העברית. אלמגותיו זו היווה חה עילה לרבים מהם להתקשר ולקבל הסבר לקטע "דויד אטינגר, מי שחיבר בימי המנדט את אחד המילונים המצי-חיקים ביותר — מילון כצירי"ם..." (העולם הזה 2244).

כותרת מילוני הגישכח של דויד אטינגר היא מראות — מילון ציורים * ובו 76 פרקים-טבלאות של ציורים, ובתוכם אבירי זרים ובגייאדם ממוספרים, כאשר למי-ספורים יש פירוט מילונאי בעברית הבלע-דית של האטינגר הנ"ל. האמת היא, ש-כוונתו של אטינגר היתה טובה, ליצור מילון במתכונת של המילון הגרמני המ-ציור דודן הגדול, אלא שכישורו של אטינגר בציור, ועניונו בעברית, הולידו יצור-כלאיים מבחיל של ציורים מוורים

המחשות של העברית נוסח אטינגר, בנו וקל"ע הן: פיליון של ראש (מיגבעת); מוזפזת (מברשת לציחצוח הנעליים); בעלת שיער משתרנ (תיס-פורת אפרו); שיער כגלישיו (שיער מתולחל; ברקי (בוקר); עריסה (אלונקה); תורן המשישה (אנסנת רדיו); לחמתיים (כרי); מקיון (אקווריום); ארר קצוין כנפות (סמוקינג); לוח-כפכום (מישטח כביסה); פטפוט למנהין (כן עבור מנהין); שיגמון (ידית הרוכסן); ושאר דברי אי-וולת, שהעברית מוטב לה שלא תדע ולא תכיר.

את העמוד המצוייר תחת הכותרת צעצועי ילדים פותח דויד אטינגר בערך "שומ, פרגול, כצלפה (מגלכ) קת, ידית, רצועה..." מן הסתם לסמל, שאם ציטטה בכה אמר דרזוסטרא נטל את השוט בטרם הלך אל האשה, הרי שאטינגר גר נטל את המצלפה, בטרם לכתו אל הילדים.

הציור המתנוסס בעמוד זה של נחר של נייר, הוא טבלה מס' 58. במילון המצחיק לעברית של אטינגר מצויים מסי-פרים ואותיות לטיניות כמסמני מילים. קוראי מדור זה מוזמנים למצוא למילים הבאות את המיספרים או האותיות הל-טיניות שבציור, ויזכו בפרס מטעמו של המדור. בציור של טבלה 58 הביא אטינגר גר את הכותרת "רובע אירופי".

אין ספק שהעברית המצחיקה של אטינגר גר ממחישה את התהום המפרידה בין עברית בלתי-שפויה לעברית שפויה.

תרגום

הזקיפה

יוזי קושינסקי מחבר הציפור הצבו-עה, להיות שם ופגישה עיוורת הפך כנראה להצלחה מסחרית חסרת-תקדים בישראל. שהרי אין הסבר אחר מדוע פירסמה הוצאת תפוז את סיפורו צעדים * ספר שהמילה תועבה תשמש לו מחמאה בלתי-מוצדקת.

ספר זה הוא ספק אנתולוגיה של סיפורי-רים, ספק אודיסיאה משעממת של קושינסקי — מפולין אל השלווה של החלום האמריקאי שלו.

קושינסקי הוא מה שמכונה בעגה מק-צועית "סופר של סיפור אחד". את הסי-פור האחד שלו הוא סיפר כבר ביתר כישרון וביתר הצלחה בספרים אחרים שלו. ספר זה מהווה עלבון למוניטין הבינלאומי שבו זכה המחבר. הטכניקה היצירתית של קושינסקי היא זו: מדי

יוזי קושינסקי

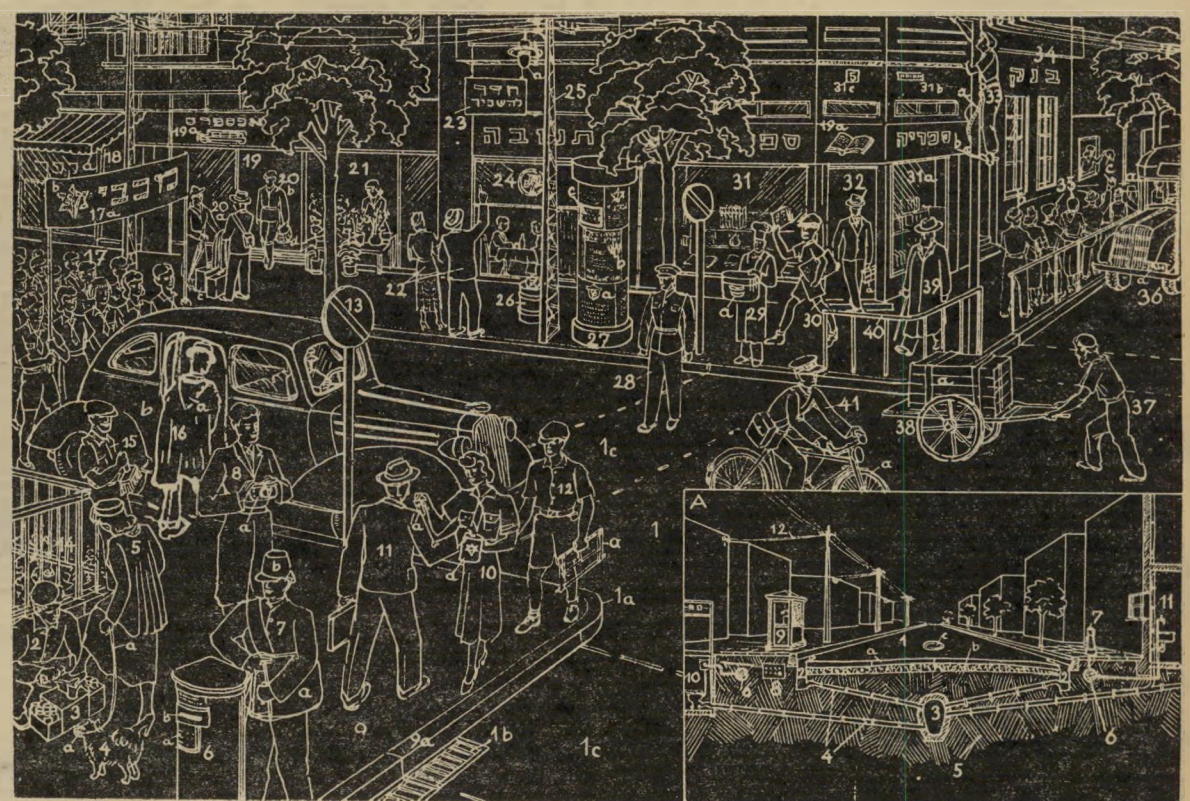
הנימולים שבחבורה לא יכולים

תנוחתו הרגילה... קושינסקי אינו יכול שלא להכניס בסיפור זה את המימ-היהודי, והוא מצוין כי "אמרו ביחיד שהחיללים הכורדים הנימולים שבחבורה לא יכולים להחזיק מעמד כאחרים של נימולים, שטרלתם מגינה על אברם..." והאמת היא שסופו של סיפור זה גרו כפתיחתו. מרוקן מכל עומק, עניין א-משמעות.

מקור

פרצוף ישן במראד

גברת יעל דיין, שהיא עיתונאית בו-לת טור ברחוק נשים, בתו של מי שהי-רמטכ"ל שריביטחון ושריחוק, בתה ש-מיסדת חשכית, אחותו של הבמאי המו-שר אסי דיין, רעייתו של תת-אלם ותיק, הסבירה לפני כמה שבועות ו-תוכנית שיחה בשניים כי היא אינה מבין את הביקורת הספרותית בארץ. היות ו-ביקורת בעיתונים רבי-התפוצה שבעות מלספים אותה ואת ספריה באהבה רב-אם להתעלם מהשקרה-טכני של ה"ב-קורת האוהדת" בעולם, שהרי הקור-וילים, הדן-מירונים והניסטים-קלדרון של פאריס, לונדון וניו-יורק מעודם ו-הטריחו עצמם להניח יד על כתב-של הגב' דיין, בעוד שכתב-לבי הביקור של מדורים בלתי-חשובים, שהניחו ועט על כתביה, לא הצליחו לשפרם. ספירה החדש שלושה שבועות

עמוד מצוייר מתוך מילון אטינגר מוזפזת, ערסה לחמתיים, פטפוט למנהין, שיגמון, שולחנית (בנק)

כמה עמודים, כאשר המחבר התחיל ל-השתעמם במלאכת הכתיבה שלו, הרי שהוא הזקיק את אחד מאבריו והמשיך לכתוב בו במקום במכשיר הכתיבה שלו. הוקיפה התוורת על עצמה כמה פעמים בספר זה, היא משעממת ודוחה, כמו הסיפור הנפתח כך: "כאשר שירתתי ב-צבא נהגו רבים מן החיילים להשעשע במרשק מיוחד. עשרים אי עשרים וחי-

רשימת המילים היצגניות של אטינגר היא: אשה מודרנית (בעלת כלב); ציקלון של דוור; צלם נוד; מפסעה; מעפורת; מכונית-מסע קסנה לשרות; תהלכות כניאספורט; משפלת; כית-משאל שפי-רים; שולחניה; פרידה במנולין; ויות; פרונקא.

עם מילים מוזרות עוד יותר, מילים, שכל קשר ביניהן לבין העברית היומיומית הינו מקרי בהחלט. עברית זו היא, מן הסתם, העברית שאטר, בנו של אטינגר, ותאומיה המיכתבים למערכת הפצים לכפות על חושבי ישראל הרי כגיגית של מים ללוחים.

* דויד אטינגר — מראות — מילון בציורים, מופיע בהמלצת "ברית עברית עולמית", בהוצאת שירון, תליאביב, בש-נת 1943, 64 עמודים (כריכה קשה).

* יוזי קושינסקי — צעדים, הוצאת תמוז, 141 עמודים (כריכה רכה).

* מכונית-מסע קסנה לשרות — מו-נית. שולחניה — בנק.